

Fimmtudaginn 15. janúar 1998.

Nr. 98/1997.

Íslenska ríkið

(Sigrún Guðmundsdóttir hrl.)

gegn

Landsbanka Íslands hf.

(Reinhold Kristjánsson hrl.)

Þinglýsing. Veðbókarvottorð. Veðskuldabréf.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Pétur Kr. Hafstein, Guðrún Erlendsdóttir og Haraldur Henrysson.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 3. mars 1997 og krefst þess aðallega, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnda og sér dæmdur málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti. Til vara krefst hann lækkunar á dæmdum fjárhæðum og málskostnaður á báðum dómstigum verði þá látinn niður falla.

Stefndi krefst staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Samkvæmt 3. gr. laga nr. 50/1997 um stofnun hlutafélaga um Landsbanka Íslands og Búnaðarbanka Íslands tók Landsbanki Íslands hf. við rekstri fyrrnefnda bankans 1. janúar 1998.

Málsatvikum er lýst í hinum áfrýjaða dómi.

Máli þessu verður ráðið til lykta á grundvelli 49. gr. þinglýsingalaga nr. 39/1978, sbr. lög nr. 85/1989. Óumdeilt er, að mistök urðu hjá borgarfégetaembættinu í Reykjavík við útgáfu veðbókarvottorðs 2. júní 1992 fyrir eignarhluta Samlags hf. í húseigninni Suðurlandsbraut 16. Var skuld við Iðnlánasjóð samkvæmt veðskuldabréfi, sem hvíldi á 1. veðrétti eignarinnar, sögð að fjárhæð 1.800.000 krónur, en hún var í raun 8.000.000 króna og hafði verið færð þannig inn í þinglýsingabók. Hinn 12. júní 1992 var síðan þinglýst án athugasemda veðskuldabréfi með 2. veðrétti í eigninni, sem forsvarsmenn Samlags hf. gáfu út til stefnda, að fjárhæð 1.315.000 krónur, en þar var skuldin við Iðnlánasjóð sögð að fjárhæð 1.800.000 krónur.

Samlag hf. keypti umræddan eignarhlut af Iðnlánasjóði 30. apríl 1992 fyrir 9.000.000 krónur. Var kaupverðið meðal annars greitt með útgáfu fyrrgreinds veðskuldabréfs, að fjárhæð 8.000.000 krón-

ur, sem gefið var út sama dag. Í tilefni lánsúmsóknar Samlags hf. aflaði stefndi til viðbótar veðbókarvottorði einungis vottorðs skráningardeildar fasteigna um brunabóta- og fasteignamat eignarinnar. Samkvæmt því nam brunabótamat hennar 28.068.018 krónum, en fasteignamat samtals 7.523.000 krónum. Þrátt fyrir þetta misvísandi mat aflaði stefndi ekki nýlegs kaupsamnings um eignina, þar sem kaupverð kom fram, en hann bar einnig með sér útgáfu 8.000.000 króna skuldabréfsins sem lið í greiðslu kaupverðs. Verður að telja, að stefndi, sem er opinber lánastofnun, hafi ekki sýnt þá aðgæslu, sem krefjast verður. Viðsemjandi hans var ekki grandlaus og nýtti sér þau mistök, sem urðu við útgáfu veðbókarvottorðsins 2. júní 1992. Hefði svo ekki verið gert, hefðu mistökin ekki komið að sök. Tjón stefnda verður því ekki talin sennileg afleiðing mistakanna í skilningi 49. gr. þinglýsingalaga. Að þessu athuguðu eru ekki skilyrði til að dæma áfrýjanda til að greiða stefnda bætur. Verður hann því sýknaður af kröfum stefnda.

Eftir atvikum er rétt, að málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti falli niður.

D ó m s o r ð:

Áfrýjandi, íslenska ríkið, á að vera sýkn af kröfum stefnda, Landsbanka Íslands hf.

Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti fellur niður.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 5. febrúar 1997.

Mál þetta, sem dómtekið var 8. janúar sl., er höfðað með stefnu, þingfestri 18. júní 1996, af Landsbanka Íslands, Austurstræti 11, Reykjavík, gegn fjármálaráðherra fyrir hönd ríkissjóðs, Arnarhvali, Reykjavík.

Dómkröfur.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til þess að greiða stefnanda skaðabætur, að fjárhæð 1.751.005 kr., með 0,90% ársvöxtum frá 23. nóvember 1993 til 31. (sic) nóvember s. á., með 0,50% ársvöxtum frá þeim degi til 13. ágúst 1994, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 með síðari breytingum frá þeim degi til greiðsludags. Gerð er krafa um lagningu vaxta við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta skipti 23. nóvember 1994.

Enn fremur er krafist málskostnaðar samkvæmt mati dómsins að teknu tilliti til virðisaukaskatts.

Dómkröfur stefnda eru þær, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda og sér tildæmdur málskostnaður að mati réttarins.

Til vara er gerð krafa um verulega lækkun á dómkröfum stefnanda og að málskostnaður verði í því tilviki látinn falla niður.

Málsástæður og lagarök.

Stefnandi reisir kröfur sínar á því, að krafa sú, sem mál þetta er höfðað til heimtu á, sé krafa fyrir tjón, er stafi af mistökum, sem urðu við borgar-fógetaembættið í Reykjavík við útgáfu veðbókarvottorðs og síðar við framkvæmd þinglýsingar á veðskuldabréfi, sem stefnandi keypti í framhaldi þinglýsingarinnar.

2. júní 1992 hafi borgar-fógetaembættið í Reykjavík gefið út veðbókarvottorð fyrir eignarhluta Samlags hf. í fasteigninni Suðurlandsbraut 16, skrifstofuhúsnæði á 3. hæð. Í téðu vottorði komi fram, að eina veðskuldin, sem á eigninni hvíli, sé við Iðnlánasjóð, að fjárhæð 1.800.000 kr. Ofangreint vottorð hafi forsvarsmenn Samlags hf. haft með sér á fund útibússtjóra stefnanda í Breiðholtsútibúi. Á þeim fundi hafi þeir óskað eftir því að fá lán gegn veði í eignarhluta Samlags hf. í fasteigninni Suðurlandsbraut 16.

Af hálfu stefnanda hafi verið kannað, hvort unnt væri að að verða við þeirri ósk samlagsmanna. Hafi sú athugun stefnanda hafist með könnun á fasteignamatvottorði frá skráningardeild fasteigna hjá Reykjavíkurborg, sem gefið var út samdægurs ofangreindu veðbókarvottorði. Samkvæmt fasteignamatvottorðinu hafi brunabótamat fasteignar Samlags hf. verið 28.068.018 kr., en fasteignamat húss og lóðar verið 7.523.000 kr. Þannig megi sjá, að veðsetningarhlutfall eignarinnar hafi einungis verið 6,41% af brunabótamati og aðeins 23,93% af fasteignamati.

Við mat á því, hvort veita skyldi Samlagi hf. lán, hafi verið gert ráð fyrir því, að upplýsingar samkvæmt veðbókarvottorðinu um kvaðabindingu og veðsetningu eignarinnar væru réttar. Sú afstaða hljóti almennt séð að teljast eðlileg. Auk þess hafi, eins og hér stóð á, engin sérstök ástæða verið til þess að rengja vottorðið, enda hafi hvorki vottorðið sem slíkt, staðsetning veðsins eða áætlað verðmæti þess gefið tilefni til slíkra efasemda. Verði því að líta svo á, að stefnandi hafi verið grandlaus um annmarka vottorðsins.

Með því að eignin var, að því er ráða mátti af veðbókarvottorðinu, einungis veðsett að litlum hluta, hafi verið ákveðið að lána Samlagi hf. 1.315.000 kr. gegn veði í umræddri eign. Hafi verið talið, að ekki væri tilefni til þess að skoða eignina. Hafi það stafað af upplýsingum frá skráningardeild fasteigna um stærð og matsverð fasteignarinnar, en auk þess hafi verið um vel þekktu fasteign að ræða á góðum stað í Reykjavíkurborg og því

ekki sérstök ástæða til að ætla annað en hún tryggði fyllilega það lán, sem stefnandi veitti Samlagi hf.

Til þess að búa í haginns fyrir lánveitinguna hafi stefnandi tekið að sér að vélrita texta skuldabréfsins. Í samræmi við veðbókarvottorðið hafi í texta nýja veðskuldabréfsins skuldin við Iðnlánasjóð verið sögð vera að fjárhæð 1.800.000 kr. Við þessu skuldabréfi hafi samlagsmenn tekið. Það hafi verið gefið út 5. júní 1992 og afhent til þinglýsingar samdægurs. Skuldabréfið hafi verið fært inn í þinglýsingabækur 12. júní s. á. Þegar skuldabréfið hafi verið stimplað til staðfestingar um þinglýsinguna, hafi þinglýsingarstjóri ekki gert athugasemd við þær upplýsingar í bréfinu, að skuldin samkvæmt því stæði einungis fyrir aftan skuld Samlags hf. við Iðnlánasjóð, að fjárhæð 1.800.000 kr.

Sama dag og skuldabréfið var fært inn í þinglýsingabækur, hafi það borist stefnanda, sem hafi greitt út lánið til Samlags hf. gegn afhendingu bréfsins.

23. nóvember 1993 hafi fasteign Samlags hf. við Suðurlandsbraut verið seld nauðungarsölu. Þá fyrst hafi stefnanda orðið kunnugt um, að þinglýsingarstjóra höfðu orðið á mistök, bæði við útgáfu ofangreinds veðbókarvottorðs og við færslu skuldabréfs stefnanda í þinglýsingabækur, þar sem raunveruleg fjárhæð veðskuldarinnar við Iðnlánasjóð var 8.000.000 kr. í stað 1.800.000 kr. Á uppboðinu hafi eignin verið seld hæstbjóðanda á 6.000.000 kr. og ekkert af því fé runnið til stefnanda.

Hefði veðbókarvottorðið verið í samræmi við raunverulega veðstöðu eignarinnar við Suðurlandsbraut, megi telja, að mikill vafi hefði leikið á því, að lánveiting hefði farið fram. Á þessum tíma hafi gilt sú starfsregla, að ekki væri lánað með veði í fasteign, ef sú veðsetning færi fram úr 60% markaðsverðs, sbr. dskj. nr. 25. Spurning sé, hvert markaðsverð eignarinnar hafi verið á þessum tíma. Til vísbendingar megi benda á, að 30. apríl 1992 hafi Samlag hf. keypt húsnæðið að Suðurlandsbraut fyrir 9.000.000 kr. af Iðnlánasjóði, sbr. afrit af kaupsamningi, undirrituðum 30. apríl 1992, dskj. 24. Af 9.000.000 kr. kaupverði hafi útborgun aðeins verið 1.000.000 kr., en 88,8% af kaupverðinu verið lánað til tólf ára. Með hærri útborgun hefði heildarverð lækkað verulega. Af þessu sé ljóst, að stefnandi hefði ekki veitt Samlagi hf. umrætt lán nema gegn frekari tryggingum, enda sé veðsetningin komin langt umfram þau viðmið stefnanda, að veðsetning skuli ekki fara fram úr 60% markaðsverðs.

Stefnandi hafi aldrei fengið greiðslur inn á veðskuldabréfið, og ljóst sé, að greiðslur muni ekki berast. Samlag hf. hafi verið tekið til gjaldþrotaskipta, og sé skiptum á því lokið, án þess að nokkrar eignir myndust í þrotabúinu.

13. júlí 1994 hafi stefnandi farið þess á leit við stefnda, að hann stæði stefnanda skil á bótum á því tjóni, sem leiddi af ofangreindum mistökum þinglýsingarstjóra. Í kjölfarið hafi sýslumaðurinn í Reykjavík staðfest, að um mistök hafi verið að ræða. Hins vegar hafi stefndi þrátt fyrir langar sáttaumleitanir stefnanda þrífaldlega neitað greiðslu eða nokkurs konar málamiðlun.

Kröfugerð stefnanda hvílir á því, að hefði staða veðskulda á eignarhluta Samlags hf. í Suðurlandsbraut 16 verið á þann veg, sem greindi í veðbókarvottorði því, er gefið var út 2. júní 1992, og ætla mætti, að hún væri af þinglýsingarvottorði því, sem gefið var 12. júní 1992, hefði krafa stefnanda í söluandvirði eignarinnar verið greidd að fullu af andvirði því, sem fékkst við nauðungarsölu eignarinnar.

Upphaf vaxtakröfu stefnanda miðist við tjónsdag og upphaf dráttarvaxtakröfunnar við þann dag, þegar mánuður var liðinn, frá því að hann krafði stefnda fyrst um greiðslu skaðabóta. Stefnandi krefst lagningar vaxta við höfuðstól á ársfresti í samræmi við ákvæði vaxtalaga, þ. e. viðlagningar sé fyrst krafist ár frá tjónsdegi.

Stefnandi vísar til þess, að bótareгла a-liðar 49. gr. þinglýsingalaga nr. 39/1978 leiði til bótaskyldu stefnda.

Stefnandi heldur því enn fremur fram, að almennar reglur um bótaskyldu ríkisins á skaðaverkum starfsmanna sinna leiði til sömu niðurstöðu. Í því samhengi sé vert að minnast þess, að reglum þinglýsinga sé ekki einvörðungu ætlað að tryggja öryggi í viðskiptum almennt, heldur sé þinglýsingarvottorðum ætlað að vera einhlít sönnunargögn um atriði, sem varði einstök viðskipti manna í millum. Auk þess sé vert að nefna, að þær reglur séu rýmri, þegar um vítaverka vanrækslu sé að ræða af hálfu starfsmanna ríkisins.

Af hálfu stefnda er því hafnað, að um bótaskyldu geti verið að ræða, þar sem skilyrðum 49. gr. þinglýsingalaga sé ekki fullnægt. Samkvæmt því ákvæði verði að vera um að ræða endanlegt tjón, sem verði að vera sennileg afleiðing af mistökum þinglýsingardómara og bótakrefjandi að vera grandlaus og ekki eiga sjálfur sök á tjóninu. Sama eigi við um þann, er hann leiðir rétt sinn frá. Þessum skilyrðum verði öllum að vera fullnægt. Jafnframt verði tjónið að stafa af einhverju þeirra atriða, sem upp eru talin í a-til e-liðar greinarinnar.

Í fyrsta lagi er miðað við, að bótakrefjandi eða sá aðili, er hann leiðir rétt sinn frá, megi ekki eiga sök á tjóninu og verði að vera grandlaus. Skuldaþréfið á dskj. 4 sé út gefið 5. júní 1992 af Samlagi hf., og undir það riti tveir stjórnarmenn þess, þeir Snorri Snorrason og Benedikt Gústafsson. Samlag

hf. hafði keypt Suðurlandsbraut 16 fimm vikum áður, 30. apríl 1992, sbr. dskj. 26. Meginhluti kaupverðsins, 8.000.000 kr., hafi verið greiddur með eftirstöðvaskuldabréfi, er hvíldi á 1. veðrétti á Suðurlandsbraut 16. Forsvarsmenn Samlags hf. gátu aldrei verið í góðri trú um réttmæti veðbókarvottorðsins á dskj. 3. Því gátu þeir ekki átt kröfu á hendur ríkissjóði vegna þinglýsingarmistaka. Stefnandi leiði rétt sinn frá þessum aðila. Stefnandi geti ekki átt meiri rétt en sá átti, er hann leiðir rétt sinn frá, og eigi því ekki kröfu á hendur ríkissjóði.

Þinglýsing veðskuldabréfsins 12. júní 1992 sé í eðli sínu rétt. Bréfinu hafi verið þinglýst á 2. veðrétt eignarinnar Suðurlandsbrautar 16, Reykjavík, sbr. ljósrit úr þinglýsingabók á dskj. nr. 4. Bent sé á, að á veðskuldabréfinu sjálfu, er stefnandi samdi, sé sérstaklega tekið fram, að veðhafa séu kunnar þinglýstar kvaðir, sem á eigninni hvíli. Í ljósi þessa mátti gera ráð fyrir því, að stefnandi, sem er bankastofnun, hefði sérstaklega kynnt sér áhvílandi kvaðir.

Pá er því haldið fram, að stefnandi geti ekki talist grandlaus í skilningi 19. gr. þinglýsingalaga.

Til vara er gerð krafa um verulega lækkun á dómkröfum stefnanda og málskostnaður í því tilviki verði látinn falla niður. Taka beri tillit til eigin sakar og aðgæsluleysis stefnanda við kaup á bréfinu. Öllum kostnaði umfram höfuðstól bréfsins, 1.350.000 kr., er mótmælt, en sundurliðun stefnukröfu sé ekki að finna í stefnu. Jafnframt er upphafstíma dráttarvaxta mótmælt. Bréf stefnanda á dskj. 17 hafi ekki að geyma sundurliðaða bótakröfu, heldur beiðni um greinargerð stefnda með tilliti til hugsanlegs bótaréttar. Einnig er bent á, að bréf stefnanda sé upphaflega skrifað 1994, en málið sé ekki þingfest fyrr en 18. júní 1996. Þessi dráttur sé ekki á ábyrgð stefnda.

Pá er einnig bent á, að ótækt sé að gera stefnda að greiða bætur án þess að fá skuldabréfið framselt, en kröfur stefnanda séu ekki um það.

Um málskostnaðarkröfu stefnda vísast til 130. gr. laga nr. 91/1991.

Niðurstaða.

Stefnandi reisir kröfur sínar á a-lið 49. gr. þinglýsingalaga nr. 39/1978, en samkvæmt því ákvæði á sá maður rétt á bótum úr ríkissjóði, sem grandlaus hefur treyst þinglýsingarvottorði þinglýsingarstjóra eða vottorði þinglýsingarstjóra um efni þinglýsingabóka, enda hafi hann beðið tjón, sem telja verði sennilega afleiðingu mistaka við þinglýsingu og hann eigi ekki sjálfur sök á.

Óumdeilt er, að mistök urðu við útgáfu veðbókarvottorðs og síðar við þinglýsingu veðskuldabréfs.

Er forsvarsmenn Samlags hf. gengu á fund stefnanda til þess að freista þess að fá lán gegn veði í eignarhluta Samlags hf. í fasteigninni Suðurlandsbraut 16, höfðu þeir meðferðis veðbókarvottorð, út gefið 2. júní 1992. Af hálfu stefnanda var síðan aflað fasteignamatsvottorðs. Eins og fram er komið, var skuldabréf útbúið af hálfu stefnanda og stuðst við upplýsingar í veðbókarvottorði. Var útgáfudagur veðskuldabréfsins 5. júní 1992, en þá voru aðeins liðnir þrír dagar frá dagsetningu veðbókarvottorðs þess, er fyrir lá.

Telja verður, að af hálfu stefnanda hafi verið leitað þeirra upplýsinga, sem eðlilegt var að leita eftir, til þess að unnt væri að meta, hvort umrætt veð nægði sem trygging fyrir því láni, er óskað hafði verið eftir. Þykir ekkert í þeim gögnum, sem aflað var, óljóst eða tortryggilegt, þannig að það gæfi forsvarsmönnum stefnanda tilefni til þess að afla frekari gagna eða upplýsinga. Þegar veðskuldabréfið, sem miðað var við í þessu nýlega veðbókarvottorði, var síðan stimplað til staðfestingar um þinglýsinguna án athugasemda, verður að telja, að stefnandi hafi mátt treysta því, að fyrirbyggjandi veðbókarvottorð væri rétt.

Samkvæmt 49. gr. þinglýsingalaga er bótaréttur bundinn því skilyrði, að bótakrefjandi eigi ekki sjálfur sök á tjóni og jafnframt, eins og segir í a-lið greinarinnar, „enda sé aðili grandlaus“. Í athugasemdum með frumvarpi að þinglýsingalögum segir m. a.: „Aðalatriði um bótaskylduna sjálfa kemur raunverulega fram í því ákvæði 49. gr., að bótakrefjandi sjálfur eigi ekki sök á tjóni. Það á einnig við, ef sá, er bótakrefjandi leiðir rétt sinn frá, á sök á tjóni, svo og t. d., ef starfsmaður bótakrefjanda á sök á þessum misfellum eða annar sá maður, sem bótakrefjandi ber að þessu leyti „ábyrgð“ á“.

Af hálfu stefnanda er því ekki mótmælt, að forsvarsmenn Samlags hf. hafi verið grandsamir, þ. e., að þeim hafi verið ljóst, að mistök höfðu gerst við útgáfu veðbókarvottorðsins. Þykir sú grandsemi ekki girða fyrir bótarétt stefnanda. Gegn skýrum orðum lagagreinarinnar geta tilgreind ummæli í greinargerð ekki leitt til þrengingar bótaréttar, enda þykir ekki unnt að líta svo á, að stefnandi leiði rétt sinn til bóta frá Samlagi hf., sem samkvæmt fransöögðu hefði ekki átt neinn bótagrundvöll.

Tjón stefnanda verður rakið til þess, að hann treysti veðbókarvottorði og athugasemdalausri þinglýsingu veðskuldabréfsins. Ekkert hefur komið fram í málinu, er sýni fram á, að stefnandi hafi sjálfur átt þátt í tjóninu eða verið grandsamur. Þá þykir nægilega sýnt fram á í málinu, að stefnandi hefði ekki keypt veðskuldabréfið af Samlagi hf., ef umrædd mistök hefðu ekki komið fyrir. Telst stefnandi því eiga rétt á bótum samkvæmt 49. gr. þinglýsingalaga.

Eins og fram er komið, fékk stefnandi ekkert greitt upp í kröfu sína við nauðungarsölu hinnar veðsettu eignar og varð þar með fyrir tjóni, sem verður með hliðsjón af því, sem áður er rakið, að telja sennilega afleiðingu umræddra mistaka.

Stefnandi sundurliðar ekki kröfu sína í stefnu, en styður kröfur sínar kröfufýsingu vegna nauðungarsölu á eigninni Suðurlandsbraut 16, Reykjavík, sbr. dskj. nr. 14. Samkvæmt því skjali sundurliðast krafa stefnanda þannig:

Höfuðstóll	kr.	1.315.000
Samningsvextir	–	94.542
Dráttarvextir	–	218.733
Kostnaður upprunadeildar	–	275
Innheimtukostn. m. vsk.	–	122.455
Samtals	kr.	<u>1.751.005</u>

Við ákvörðun bóta þykir rétt að hafa til hliðsjónar það sjónarmið, að stefnandi verði eins settur fjárhagslega og hann hefði orðið, ef umrædd mistök hefðu ekki orðið. Með þetta í huga þykir mega fallast á, að stefnanda beri bætur, sem nemi höfuðstól veðskuldabréfs þess, er stefnandi keypti af Samlagi hf., en ekki er litið til samningsvaxta eða dráttarvaxta í þessu sambandi. Stefnandi hefur ekki sýnt fram á, að hann hafi orðið fyrir tjóni vegna útlagðs innheimtukostnaðar eða kostnaðar upprunadeildar, og koma þeir kröfuliðir því ekki til álita við ákvörðun bóta.

Kröfur stefnanda verða ekki bundnar því skilyrði, að stefndi fái veðskuldabréfið framselt, enda hefur slík krafa ekki komið fram af hálfu stefnda. Þá liggur fyrir, að Samlag hf. var tekið til gjaldþrotaskipta, og lauk skiptum, án þess að nokkrar eignir myndust í þrotabúinu.

Verða kröfur stefnanda samkvæmt framansögðu teknar til greina með 1.315.000 kr.

Dráttarvextir dæmast frá 4. september 1994, en þá var liðinn mánuður, frá því að stefnandi sendi stefnda bréf ásamt kröfufýsingu þeirri, er hann reisir á kröfur sínar í málinu.

Samkvæmt þessari niðurstöðu ber stefnda að greiða stefnanda málskostnað, sem ákveðst 230.000 kr. Ekki er tekið tillit til virðisaukaskatts.

Kristjana Jónsdóttir héraðsdómari kvað upp dóm þennan.

D ó m s o r ð:

Stefndi, ríkissjóður, greiði stefnanda, Landsbanka Íslands, 1.315.000 kr. með 0,90% ársvöxtum frá 23. nóvember 1993 til 31. nóvember s. á., með 0,50% ársvöxtum frá þeim degi til 4. september 1994, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags og 230.000 kr. í málskostnað.
